T085 TKL 3 (64) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 84-Bốn Đế

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 1

GIAÛI THÍCH PHAÅM TAÙM MÖÔI BOÁN: BOÁN ÑEÁ

KINH: Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu caùc phaùp aáy laø phaùp Boà-taùt, thì theá naøo laø phaùp Phaät? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Nhö lôøi oâng hoûi, caùc phaùp aáy laø phaùp Boà-taùt, vaäy theá naøo laø phaùp Phaät? Naøy Tu-boà-ñeà! Phaùp Boà-taùt cuõng laø phaùp Phaät. Neáu bieát heát thaûy chuûng laø ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng, döùt heát thaûy phieàn naõo taäp khí, Boà-taùt seõ ñöôïc phaùp aáy. Phaät do moät nieäm töông öng vôùi tueä, bieát heát thaûy phaùp roài ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; aáy laø sai khaùc giöõa Boà-taùt vaø Phaät. Thí nhö ngöôøi ñaéc quaû vaø ngöôøi höôùng ñaïo khaùc nhau, hai ngöôøi aáy ñeàu laø Thaùnh nhaân maø coù ñaéc coù höôùng sai khaùc. Nhö vaäy, Boà-taùt haønh trong ñaïo voâ ngaïi goïi laø ñaïi Boà-taùt, haønh trong ñaïo giaûi thoaùt khoâng coù heát thaûy haéc aùm che laáp, goïi laø Phaät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu heát thaûy phaùp töï töôùng laø khoâng, thì trong phaùp töï töôùng laø khoâng vì sao coù sai khaùc laø ñòa nguïc, laø ngaï quyû, suùc sinh, ngöôøi, trôøi? Laø ngöôøi Taùnh ñòa, laø ngöôøi Baùt ñòa, laø ngöôøi Tu-boà-ñeà cho ñeán laø Boà-taùt? Laø Nhö lai, ÖÙng cuùng, Chaùnh bieán tri? Baïch ñöùc Theá Toân! Nhöõng ngöôøi nhö vaäy khoâng theå coù ñöôïc, nghieäp nhaân duyeân cuûa nhöõng ngöôøi aáy cuõng khoâng theå coù ñöôïc, quaû baùo cuûa caùc ngöôøi aáy cuõng khoâng theå coù ñöôïc. Phaät daïy: Ñuùng vaäy, ñuùng vaäy! Nhö lôøi oâng noùi, trong phaùp töï töôùng laø khoâng, khoâng coù chuùng sinh, khoâng coù nghieäp nhaân duyeân, khoâng coù quaû baùo. Chuùng sinh khoâng bieát caùc phaùp töï töôùng laø khoâng aáy, neân nghieäp nhaân duyeân hoaëc laønh hoaëc döõ, hoaëc nghieäp baát ñoäng; vì nhaân duyeân toäi nghieäp neân ñoïa trong ba ñöôøng aùc, vì nhaân duyeân phöôùc ng- hieäp neân sinh coõi trôøi, coõi ngöôøi; vì nhaân duyeân nghieäp baát ñoäng neân sinh coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Boà-taùt khi haønh Thí Ba-la-maät cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung laø nhaän haønh taát caû phaùp trôï ñaïo. Nhö tam-muoäi kim ca ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; ñöôïc roài lôïi ích chuùng sinh, caùi lôïi aáy thöôøng khoâng maát neân khoâng ñoïa vaøo saùu ñöôøng sinh töû. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Phaät ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc roài coù bò saùu ñöôøng sinh töû chaêng? Phaät daïy: Khoâng bò. Baïch ñöùc Theá Toân! Phaät coù nghieäp hoaëc ñen hoaëc traéng, hoaëc ñen traéng, hoaëc chaúng ñen chaúng traéng chaêng? Phaät daïy: Khoâng. Baïch ñöùc Theá Toân! Neáu khoâng coù thì vì sao Phaät noùi ñeán ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sinh, ngöôøi, trôøi, Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Boà-taùt, chö Phaät? Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu chuùng sinh bieát caùc phaùp töï tính laø Khoâng, thì Boà-taùt khoâng caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng khoâng cöùu chuùng sinh ra khoûi ba ñöôøng aùc, cho ñeán khoâng qua laïi trong saùu ñöôøng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 2 sinh töû. Song vì chuùng sinh thaät khoâng bieát caùc phaùp töï tính laø Khoâng, neân khoâng ñöôïc thoaùt khoûi saùu ñöôøng sinh töû. Vì vaäy neân Boà-taùt theo Phaät nghe phaùp töï tính laø Khoâng, phaùt taâm caàu Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Naøy Tu-boà-ñeà! Caùc phaùp khoâng nhö vaäy khoâng nhö choã phaøm phu chaáp tröôùc, chuùng sinh ñoái vôùi phaùp khoâng coù sôû höõu, maø ñieân ñaûo voïng töôûng phaân bieät thuû ñaéc phaùp, khoâng coù chuùng sinh laïi töôûng coù chuùng sinh, khoâng coù saéc laïi töôûng coù saéc, khoâng coù thoï, töôûng, haønh, thöùc laïi töôûng coù thoï, töôûng, haønh, thöùc, cho ñeán heát thaûy phaùp höõu vi khoâng coù sôû höõu laïi duøng taâm ñieân ñaûo voïng töôûng khôûi leân nghieäp thaân, mieäng, yù, neân phaûi qua laïi saùu ñöôøng sinh töû khoâng ñöôïc thoaùt khoûi. Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, heát thaûy phaùp laønh ñeàu vaøo trong Baùt-nhaõ neân haønh ñaïo Boà-taùt ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc roài vì chuùng sinh thuyeát Boán Thaùnh ñeá: Khoå, khoå taäp, khoå dieät vaø khoå dieät ñaïo. Heát thaûy phaùp laønh trôï ñaïo khai thò phaân bieät ñeàu vaøo trong Boán Thaùnh ñeá; duøng phaùp laønh trôï ñaïo aáy phaân bieät coù Tam baûo laø Phaät baûo, Phaùp baûo vaø Taêng baûo; vì traùi nghòch khoâng tin Tam baûo neân khoâng ñöôïc lìa khoûi saùu ñöôøng sinh töû. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Duøng khoå thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi hay duøng khoå trí ñöôïc qua khoûi? Do taäp thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi hay do taäp trí ñöôïc qua khoûi? Do dieät thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi hay do dieät trí ñöôïc qua khoûi? Do ñaïo thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi hay do Ñaïo trí ñöôïc qua khoûi? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Chaúng phaûi do khoå thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi, cuõng chaúng phaûi do khoå trí ñöôïc qua khoûi, cho ñeán chaúng phaûi do ñaïo thaùnh ñeá ñöôïc qua khoûi, cuõng chaúng phaûi do Ñaïo trí ñöôïc qua khoûi. Vì Boán Thaùnh ñeá aáy bình ñaúng neân Ta noùi töùc laø Nieát-baøn, khoâng do khoå thaùnh ñeá, khoâng do taäp, dieät, ñaïo thaùnh ñeá; cuõng khoâng do khoå trí, khoâng do taäp, dieät, Ñaïo trí ñöôïc Nieát-baøn. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø töôùng boán thaùnh ñeá bình ñaúng? Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu khoâng coù khoå, khoâng coù khoå trí, khoâng coù taäp, khoâng coù taäp trí, khoâng coù dieät, khoâng coù dieät trí, khoâng coù ñaïo, khoâng coù Ñaïo trí, aáy goïi laø Boán Thaùnh ñeá bình ñaúng. Laïi nöõa, Boán Thaùnh ñeá aáy laø nhö, chaúng khaùc; laø phaùp töôùng, phaùp tính, phaùp truï, phaùp vò, thaät teá duø coù Phaät hay khoâng coù Phaät thì phaùp tính vaãn thöôøng truù, vì khoâng doái khoâng maát. Boà-taùt khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät do thoâng ñaït thaät ñeá neân haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Theá naøo laø Boà-taùt do thoâng ñaït thaät ñeá neân khi haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, nhö thoâng ñaït thaät ñeá, chöù khoâng ñoïa vaøo ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät maø thaúng vaøo ñòa vò Boà- taùt? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Neáu Boà-taùt nhö thaät thaáy caùc phaùp, thaáy roài

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 3

ngoä ñöôïc phaùp khoâng coù sôû höõu, ngoä ñöôïc phaùp khoâng coù sôû höõu roài thaáy heát thaûy phaùp khoâng, phaùp nhieáp thuoäc vaøo Boán Thaùnh ñeá, phaùp

khoâng nhieáp thuoäc vaøo Boán Thaùnh ñeá ñeàu khoâng. Neáu quaùn nhö vaäy lieàn vaøo Boà-taùt vò; aáy laø Boà-taùt truù trong Taùnh ñòa khoâng töø ñaûnh ñòa bò thoaùi ñoïa. Vì ñaûnh ñòa bò thoaùi ñoïa neân ñoïa vaøo ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät. Boà-taùt truù trong Taùnh ñòa coù theå phaùt sinh boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc. Boà-taùt truù trong ñòa cuûa ñònh ban ñaàu aáy phaân bieät heát thaûy phaùp maø thoâng ñaït Boán Thaùnh ñeá: Bieát khoå khoâng sinh taâm duyeân khoå, cho ñeán bieát ñaïo khoâng sinh taâm ñieân ñaûo, chæ thuaän theo taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø quaùn töôûng nhö thaät cuûa caùc phaùp. Baïch ñöùc Theá Toân! Laøm theá naøo quaùn töôùng nhö thaät cuûa caùc phaùp? Phaät daïy: Quaùn caùc phaùp laø tính Khoâng. Baïch ñöùc Theá Toân! Caùc phaùp khoâng naøo? Phaät daïy: Ñoù laø töï töôùng khoâng. Boà-taùt duøng trí tueä nhö phaùp quaùn heát thaûy phaùp khoâng, khoâng coù tính coù theå thaáy. Truù trong tính aáy ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Vì sao? Vì töôùng voâ tính laø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, chaúng phaûi chö Phaät laøm, chaúng phaûi Bích-chi Phaät laøm, cuõng chaúng A-la-haùn laøm, cuõng chaúng phaûi ngöôøi ñaéc quaû laøm, cuõng chaúng phaûi Boà-taùt laøm, chæ vì chuùng sinh khoâng thaáy khoâng bieát töôùng nhö thaät cuûa caùc phaùp neân Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la- maät, duøng söùc phöông tieän vì chuùng sinh aáy maø thuyeát phaùp. LUAÄN: Hoûi: Phaùp Phaät vaø phaùp Boà-taùt raát coù sai khaùc. Phaät laø baäc Nhaát thieát trí, Boà-taùt chöa phaûi laø baäc Nhaát thieát trí, Tu-boà-ñeà vì côù gì sinh nghi maø hoûi Phaät: Theá naøo laø phaùp Boà-taùt, theá naøo laø phaùp Phaät? Trong ñaây Phaät daïy choã haønh cuûa Boà-taùt nhö Phaät laø haønh saùu Ba-la-maät nhö vaäy, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng. Theá neân Tu-boà-ñeà hoûi: Neáu haønh nhö Phaät thì vôùi Phaät khaùc gì? Phaät höùa khaû yù aáy neân noùi nhö vaày: Choã haønh cuûa saéc phaùp laø ñoàng nhöng trí tueä lôïi ñoän coù khaùc nhau. Trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Boà-taùt tuy nhö thaät haønh saùu Ba-la-maät maø chöa theå cuøng khaép, chöa theå vaøo taát caû caùc moân, theá neân khoâng goïi laø Phaät. Neáu Boà-taùt ñaõ vaøo trong heát thaûy moân, vaøo trong thaät töôùng caùc phaùp, do moät nieäm töông öng vôùi trí tueä ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, döùt heát thaûy phieàn naõo taäp khí, ñöôïc töï taïi ñoái vôùi caùc phaùp, luùc baáy giôø goïi laø Phaät. Nhö maët traêng ngaøy 14 vaø ngaøy raèm, tuy ñoàng laø traêng, nhöng ngaøy 14 khoâng theå laøm cho nöôùc bieån daâng lôùn. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, tuy coù trí tueä thanh tònh thaät, song vì chöa ñaày ñuû Phaät phaùp neân khoâng theå laøm chaán ñoäng möôøi phöông chuùng sinh. AÙnh saùng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 4

cuûa traêng ngaøy raèm sung maõn, coù theå laøm cho nöôùc bieån daâng lôùn. Khi Boà-taùt thaønh Phaät cuõng nhö vaäy, phoùng haøo quang lôùn, laøm chaán ñoäng möôøi phöông caùc coõi nöôùc chuùng sinh. Trong ñaây Phaät töï noùi: Nhö ngöôøi höôùng ñaïo vaø ngöôøi ñaéc quaû, tuy ñoàng laø baäc Thaùnh maø coù sai khaùc. Boà- taùt cuõng nhö vaäy, haønh giaû goïi laø Boà-taùt, laø töø khi môùi phaùt taâm cho ñeán khi ñöôïc tam-muoäi Kim cang; coøn Phaät ñaõ ñöôïc quaû, döùt heát nghi

hoaëc, ñoái vôùi caùc phaùp khoâng coù phaùp gì khoâng roõ, neân goïi laø Phaät. Tu-boà-ñeà hoûi: Trong phaùp töï töôùng laø khoâng, söï sai bieät khoâng theå coù ñöôïc, raèng ñoù laø ñòa nguïc cho ñeán trôøi, ñoù laø Taùnh nhaân, Baùt nhaân, Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán Phaät. Baïch ñöùc Theá Toân! Nhö chuùng sinh ñòa nguïc... khoâng theå coù ñöôïc, nghieäp nhaân duyeân cuõng phaûi khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Vì ngöôøi taïo nghieäp khoâng theå coù ñöôïc. Nghieäp ñaõ khoâng theå coù ñöôïc thì quaû baùo cuõng khoâng theå coù ñöôïc, côù sao Phaät noùi Phaät vôùi Boà- taùt coù sai khaùc? Phaät höùa khaû yù Tu-boà-ñeà laïi duøng caâu hoûi maø ñaùp laïi Tu-boà-ñeà: Vì chuùng sinh khoâng bieát töï tính laø Khoâng cho neân khôûi leân nghieäp laønh döõ, nhö trong Kinh ñaây noùi roäng. Chuùng sinh laø keû phaøm phu chöa vaøo chính vò, ngöôøi aáy coù taâm ñieân ñaûo chaáp ngaõ, nhaân phieàn naõo maø khôûi leân caùc nghieäp. Nghieäp coù ba thöù laø thaân, mieäng vaø yù. Ba nghieäp aáy coù hai laø hoaëc laønh, hoaëc döõ, hoaëc höõu laäu hoaëc voâ laäu. Vì nghieäp döõ neân ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc; vì nghieäp laønh neân sinh vaøo coõi ngöôøi coõi trôøi. Nghieäp laønh laïi coù hai: Moät laø raøng buoäc vaøo coõi Duïc, hai laø raøng buoäc vaøo coõi Saéc vaø coõi Voâ saéc. Nghieäp raøng buoäc sinh vaøo coõi Saéc vaø coõi Voâ saéc goïi laø nghieäp baát ñoäng; vì nghieäp baát ñoäng neân sinh vaøo coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Nhö chuùng sinh töï bieát caùc phaùp tính laø Khoâng thì khoâng sinh taâm chaáp tröôùc; taâm chaáp tröôùc khoâng sinh neân khoâng khôûi nghieäp, cho ñeán khoâng sinh vaøo coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Song vì thaät khoâng bieát cho neân sinh, do vieäc aáy maø Boà-taùt suoát ñôøi haønh boá thí cho ñeán möôøi taùm phaùp khoâng chung khoâng maát khoâng thieáu, cho ñeán duøng tam-muoäi nhö kim ca maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laøm lôïi ích chuùng sinh. Chuùng sinh ñöôïc lôïi ích aáy neân khoâng coøn qua laïi trong naêm ñöôøng sinh töû. Tu-boà-ñeà hoûi: Khi Phaät ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc thaät coù ñöôïc saùu ñöôøng aáy chaêng? Phaät daïy: Khoâng ñöôïc. Hoûi: Tröôùc Phaät noùi vì lôïi ích lôùn neân khoâng ñoïa vaøo saùu ñöôøng, sao nay noùi khoâng ñöôïc? Ñaùp: Vì taø kieán quyeát ñònh thuû töôùng neân rôi vaøo taø kieán, chöù saùu

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 5

neõo sinh töû khoâng coù ñöôïc, chæ vì ngöôøi phaøm phu do ñieân ñaûo maø khôûi nghieäp neân giaû danh coù saùu ñöôøng sinh töû, chöù kyø thaät nhö huyeãn, nhö moäng. Hoûi: Phaät coù ñöôïc boán thöù nghieäp laø ñen, traéng, ñen traéng vaø chaúng ñen chaúng traéng chaêng? Ñaùp: Chaúng ñöôïc. Nghieäp ñen laø nghieäp chaúng laønh, quaû baùo cuûa noù laø ñoïa ñòa nguïc, nôi chòu khoå naõo; chuùng sinh trong aáy vì khoå naõo laøm meâ muoäi cuøng cöïc neân goïi laø ñen. Choã thoï quaû baùo cuûa nghieäp laønh laø coõi trôøi, vì thoï vui theo yù töï taïi saùng suoát, neân goïi laø nghieäp traéng; nghieäp aáy laø nghieäp cuûa caùc coõi trôøi trong ba coõi. Choã thoï quaû baùo cuûa nghieäp laønh vaø chaúng laønh laø coõi ngöôøi, coõi A-tu-la... nôi ñoù cuõng thoï vui, cuõng thoï khoå neân goïi laø nghieäp traéng ñen. Nghieäp voâ laäu coù theå phaù nghieäp höõu laäu chaúng laønh, coù theå cöùu chuùng sinh ra khoûi quaû baùo laønh, döõ neân goïi laø nghieäp chaúng phaûi traéng

chaúng phaûi ñen. Hoûi: Nghieäp voâ laäu côù sao chaúng phaûi traéng chaúng phaûi ñen? Ñaùp: Phaùp voâ laäu tuy trong saïch khoâng nhô baån, song vì laø Khoâng, Voâ töôùng, Voâ taùc neân khoâng coù phaân bieät; khoâng coù phaân bieät neân khoâng ñöôïc noùi laø traéng. Vì ñen ñoái ñaõi vôùi traéng, maø trong ñaây khoâng coù töôùng ñen ñoái ñaõi neân khoâng ñöôïc noùi traéng. Laïi nöõa, nghieäp voâ laäu coù theå döùt heát caùc quaùn nieäm. Trong quaùn nieäm vì phaân bieät cho neân coù ñen traéng, trong voâ laäu nghieäp khoâng coù quaùn nieäm neân khoâng coù ñen traéng. Tu-boà-ñeà hoûi: Neáu khoâng coù ñöôïc boán nghieäp aáy thì vì sao phaân bieät ñaây laø ñòa nguïc cho ñeán ñaây laø A-la-haùn? Neáu khoâng coù nghieäp ñen thì vì sao noùi ñaây laø ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû? Neáu khoâng coù nghieäp traéng thì vì sao noùi ñaây laø trôøi, laø ngöôøi? Neáu khoâng coù nghieäp ñen traéng thì vì sao noùi ñaây laø A-tu-la? Neáu khoâng coù nghieäp chaúng ñen chaúng traéng thì vì sao noùi ñaây laø Tu-ñaø-hoaøn cho ñeán A-la-haùn? Phaät daïy: Neáu heát thaûy chuùng sinh töï bieát caùc phaùp töï tính laø Khoâng, thì Boà-taùt khoâng caàn phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, cuõng khoâng ôû trong saùu ñöôøng keùo chuùng sinh ra. Vì sao? Vì chuùng sinh töï bieát caùc phaùp laø tính Khoâng thì khoâng coù gì phaûi ñoä; thí nhö khoâng coù beänh thì khoâng caàn thuoác, khoâng coù boùng toái thì khoâng caàn ñeøn saùng. Nay vì chuùng sinh thaät söï khoâng bieát phaùp töï tính laø Khoâng, cöù theo taâm sinh maø chaáp tröôùc thuû töôùng. Vì chaáp tröôùc neân oâ nhieãm; vì oâ nhieãm neân theo naêm duïc; vì theo naêm duïc neân bò loøng tham che laáp; vì loøng tham neân xan laãn, hö doái, ganh gheùt, saân giaän, ñaáu tranh; vì saân giaän neân khôûi caùc nghieäp toäi maø khoâng hay bieát. Theá neân khi meänh chung theo

nghieäp duyeân maø sinh vaøo choã döõ, tieáp tuïc taïo nghieäp sinh töû, thöôøng qua laïi trong saùu ñöôøng khoâng bieát luùc naøo cuøng. Do vaäy maø Boà-taùt ôû choã chö Phaät vaø ñeä töû nghe noùi caùc phaùp tính Khoâng, vì thöông xoùt chuùng sinh, thaáy chuùng sinh do ngu cuoàng ñieân ñaûo maø sinh taâm chaáp tröôùc, neân nguyeän raèng: Ta seõ laøm Phaät phaù ñieân ñaûo cho chuùng sinh, khieán ñöôïc hieåu roõ caùc phaùp tính Khoâng. Vì sao? Vì caùc phaùp khoâng nhö choã phaøm phu chaáp tröôùc vaäy. Chuùng sinh chaéc chaén khoâng coù thaät, chæ töø trong choã khoâng coù sôû höõu öùc töôûng phaân bieät maø voïng coù sôû ñaéc. Trong choã khoâng coù chuùng sinh khôûi leân töôûng chuùng sinh; trong choã khoâng coù saéc khôûi leân töôûng saéc; trong choã khoâng coù thoï, töôûng, haønh, thöùc, khôûi leân töôûng . . . thöùc, song vì si cuoàng ñieân ñaûo neân khôûi leân nghieäp thaân, mieäng, yù, phaûi qua laïi saùu ñöôøng sinh töû, khoâng theå thoaùt khoûi. Neáu chæ khôûi leân töôûng chuùng sinh thì kieát phöôïc coøn nheï, coù theå deã ñoä. Neáu khôûi leân tham duïc, saân giaän, taïo caùc nghieäp naëng, ñoù laø kieát phöôïc naëng, chòu quaû baùo cuûa nghieäp aáy thì khoù coù theå ñoä ñöôïc; thí nhö nhoùm vi traàn laøm thaønh nuùi, khoù coù theå di ñoäng. Boà-taùt vì chuùng sinh aáy neân muoán phaù ng- hieäp nhaân duyeân quaû baùo cho chuùng sinh maø ñoái vôùi Baùt-nhaõ Ba-la-maät tuy bieát heát thaûy thieän phaùp, haønh Boà-taùt ñaïo, ñöôïc Voâ thöôïng

Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, vì chuùng sinh neân noùi Boán Thaùnh ñeá laø khoå, khoå taäp, khoå dieät, khoå dieät ñaïo, duøng moãi moãi nhaân duyeân chæ baøy dieãn noùi. Hoûi: Phaät töø voâ löôïng voâ soá kieáp laïi ñaây thöïc haønh phaùp vi dieäu laø möôøi taùm phaùp khoâng chung cho ñeán voâ ngaõ, giaûi thoaùt, ñuû caùc nghieäp saâu xa, côù sao chæ noùi cho chuùng sinh khoå, taäp, dieät, ñaïo? Ñaùp: Ñieàu chuùng sinh sôï haõi caáp baùch khoâng gì hôn thoáng khoå. Vì theá neân tröôùc tröø khoå roài sau môùi chæ baøy Phaät ñaïo; nhö coù ngöôøi bò beänh naëng, tröôùc phaûi laáy vieäc trò beänh laøm gaáp vaäy sau môùi laáy baùu vaät, y phuïc trang nghieâm thaân hoï. Khoå laø thoï thaân naêm thoï uaån, laø goác cuûa heát thaûy khoå, vì tính cuûa noù chính laø khoå. Khoå aáy noùi löôïc laø sinh, giaø, beänh cheát... nhö trong caùc Kinh noùi roäng. Khoå taäp laø caùc phieàn naõo tham aùi... AÙi laø phaùp cuõ ôû trong taâm, vì vaäy maø Phaät noùi aùi coù theå laøm sinh ra thaân sau, neân noùi aùi laø nguyeân nhaân cuûa khoå. Nhaân cuûa khoå laø taäp. Neáu ngöôøi muoán boû khoå thì tröôùc tieân phaûi döùt aùi. AÙi döùt thì khoå döùt; döùt aùi töùc laø döùt khoå, maø khoå dieät töùc laø ñaïo. Quaùn moãi moãi nhaân duyeân cuûa naêm uaån thaáy toäi loãi cuûa khoå vaø khoå taäp laø voâ thöôøng, khoå, khoâng vaø voâ ngaõ; nhö beänh, nhö ung, nhö oaùn, nhö giaëc, ñaây laø chaùnh kieán ôû trong taùm phaàn thaùnh ñaïo; baûy thaùnh ñaïo khaùc giuùp phaùt khôûi thaønh chaùnh kieán, coù theå döùt aùi ñoái vôùi heát thaûy phaùp;

nhö duøng röôïu daãn thuoác. Ngöôøi aáy ñoái vôùi heát thaûy theá gian khoâng coøn tham, ñöôïc lìa khoûi löûa khoå vaäy roài sau môùi chæ baøy cho hoï dieäu phaùp. Laïi nöõa, trong ñaây Phaät töï noùi nhaân duyeân: Trong Boán Thaùnh ñeá ñaõ thu nhieáp heát thaûy phaùp laønh. Vì coù ngöôøi noùi raèng, côù gì Phaät chæ noùi Boán Thaùnh ñeá? Theá neân Phaät noùi heát thaûy phaùp laønh trôï ñaïo ñeàu thu nhieáp vaøo trong Boán Thaùnh ñeá. Do nhaân duyeân cuûa phaùp laønh trôï ñaïo neân phaân bieät coù ba ngoâi baùu, chæ vì chuùng sinh khoâng tin Tam baûo neân khoâng ñöôïc lìa khoûi saùu ñöôøng sinh töû. Hoûi: Côù gì Tu-boà-ñeà hoûi moät caùch thoâ thieån raèng: Do khoå thaùnh ñeá dieät hay do khoå trí dieät; do taäp thaùnh ñeá dieät hay do taäp trí dieät? Ñaùp: Ñaây chaúng phaûi laø caâu hoûi thoâ, maø yù hoûi raèng: Do thaáy theå tính Boán Thaùnh ñeá maø dieät hay do trí dieät ñöôïc? Vì caùc phieàn naõo aùi... dieät neân goïi laø höõu vi Nieát-baøn. Neáu do khoå thaùnh ñeá ñöôïc ñaïo thì heát thaûy chuùng sinh nhö traâu, ngöïa cuõng leõ ñaùng ñöôïc ñaïo? Neáu do khoå trí ñöôïc ñaïo thì lìa khoå khoâng coù trí; maø trí lìa khoå thì khoâng goïi laø khoå ñeá, chæ goïi laø khoå? Do khoå trí, khoå ñeá hoøa hôïp phaùt sinh neân khoâng ñöôïc noùi chæ do khoå ñeá dieät hay chæ do trí dieät; cho ñeán ñaïo ñeá cuõng nhö vaäy. Phaät ñaùp: Khoâng do khoå ñeá dieät, cuõng khoâng do khoå trí dieät, cho ñeán khoâng do ñaïo ñeá dieät, cuõng khoâng do Ñaïo trí dieät cuõng nhö vaäy. Ta noùi Boán ñeá aáy bình ñaúng töùc laø dieät, khoâng do khoå ñeá dieät cho ñeán ñaïo ñeá dieät. Vì sao? Vì khoå, taäp... ñeàu töø nhaân duyeân sinh, hö doái khoâng thaät, khoâng coù töï tính neân khoâng goïi laø thaät. Vì khoâng thaät neân laøm sao coù theå dieät? Hoûi: Hai ñeá khoå vaø taäp thuoäc phaùp höõu laäu, laø phaùp cuûa

phaøm phu haønh neân coù theå laø hö doái khoâng thaät, coøn ñaïo ñeá laø phaùp voâ laäu, khoâng coù dính maéc, tuy töø nhaân duyeân hoøa hôïp sinh maø khoâng hö doái? Laïi, dieät ñeá laø phaùp voâ vi, voâ laäu, khoâng töø nhaân duyeân maø coù, laøm sao noùi boán ñeá ñeàu laø hö doái? Ñaùp: Ngöôøi môùi ñaéc ñaïo bieát hai ñeá laø hö doái; saép vaøo Voâ dö Nieát baøn cuõng bieát ñaïo ñeá hö doái, vì khoâng. Khoâng tam-muoäi lìa boû ñaïo ñeá; nhö boû chieác beø. Dieät ñeá cuõng khoâng coù phaùp nhaát ñònh, nhö trong Kinh ñaây noùi: Lìa phaùp höõu vi khoâng coù phaùp voâ vi; nhaân phaùp höõu vi neân noùi phaùp voâ vi; khoå dieät nhö ñeøn taét, khoâng neân hyù luaän tìm choã ñeøn taét ôû ñaâu. Theá neân Phaät noùi khoâng do khoå ñeá cho ñeán khoâng do ñaïo ñeá dieät ñöôïc. Tu-boà-ñeà hoûi: Theá naøo laø Boán Thaùnh ñeá bình ñaúng? Phaät daïy: Nhö khoâng coù taùm phaùp vaø Boán ñeá vaø trí bieát Boán ñeá thì laø bình ñaúng.

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 94 8

Laïi nöõa, Boán ñeá nhö thaät khoâng doái, khoâng khaùc. Nhö nhö, phaùp tính, phaùp töôùng, phaùp vò, thaät teá hoaëc coù Phaät hay khoâng coù Phaät thì phaùp tính vaãn thöôøng truù, khoâng do taâm taâm soá phaùp vaø caùc quaùn nieäm, chæ vì khoâng doái chuùng sinh neân thöôøng truï. Coøn heát thaûy phaùp khaùc ñeàu ñieân ñaûo, hö voïng, do chaáp tröôùc quaû baùo ñieân ñaûo maø phaùt sinh neân tuy coù theå cuøng vôùi ngöôøi vui möøng lôùn maø laâu ngaøy ñeàu ñoåi khaùc, hö doái. Chæ coù moät phaùp ñoù laø thaät töôùng caùc phaùp, vì khoâng hö doái neân thöôøng truù baát dieät. Nhö vaäy, Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät thoâng ñaït thaät ñeá cuûa caùc phaùp. Tu-boà-ñeà hoûi: Boà-taùt laøm theá naøo thoâng ñaït ñöôïc thaät ñeá, vöôït qua ñòa vò Thanh-vaên, Bích-chi Phaät maø vaøo ñòa vò Boà-taùt? Phaät daïy: Neáu Boà-taùt tö duy, truø löôïng, suy tìm caùc phaùp thì khoâng coù moät phaùp naøo coù theå coù ñöôïc ñònh töôùng, maø thaáy heát thaûy phaùp hoaëc ôû trong Boán ñeá, hoaëc khoâng ôû trong boán ñe,á ñeàu laø khoâng. Phaùp khoâng ôû trong Boán ñeá laø hö khoâng, vaø phi traïch dieät voâ vi, ngoaøi ra ñeàu ôû trong Boán ñeá. Neáu quaùn phaùp khoâng nhö vaäy, lieàn vaøo Boà-taùt vò. Hoûi: Côù gì khoâng noùi khoâng cuõng khoâng quaùn khoâng, vaøo ñòa vò Boà-taùt? Ñaùp: Khoâng caàn noùi. Vì sao? Vì neáu noùi caùc phaùp khoâng töùc laø khoâng, khoâng cuõng khoâng; neáu khoâng aáy chaúng khoâng thì khoâng goïi laø heát thaûy khoâng; vì theá neân haønh trong aáy ñöôïc vaøo ñòa vò Boà-taùt. Boà-taùt truù trong Taùnh ñòa khoâng ñoïa vaøo Ñaûnh ñòa. Taùnh ñòa laø phaùp vò cuûa Boà- taùt. Nhö trong phaùp Thanh-vaên, noaõn phaùp, ñaûnh phaùp, nhaãn phaùp, theá ñeä nhaát phaùp goïi laø Taùnh ñòa; vì phaùp aáy tuøy thuaän ñaïo voâ laäu neân goïi laø taùnh, truù ôû trong aáy hy voïng chaéc chaén ñöôïc ñaïo. Boà-taùt cuõng nhö vaäy, truù trong Taùnh ñòa hy voïng chaéc chaén ñöôïc laøm Phaät, coù theå phaùt sinh boán thieàn, boán taâm voâ löôïng, boán ñònh voâ saéc. Boà-taùt nhieáp taâm ôû trong thieàn ñònh, phaân bieät, tö duy, truø löôïng maø phaân bieät caùc phaùp, thoâng ñaït boán ñeá. Nghóa laø thaáy bieát khoå cuõng chaúng phaûi duyeân khoå sinh taâm; bieát khoå laø bieát thoï thaân cuûa phaøm phu, do chaáp tröôùc vaøo khoå neân chòu caùc öu naõo. Ngöôøi aáy ñeàu nhö giaëc, nhö oaùn, voâ thöôøng, khoâng. Thaáy ñöôïc nhö

vaäy roài khi aáy lieàn xaû boû, khoâng chaáp thuû töôùng khoå, cuõng khoâng duyeân khoå ñeá; do söùc phaùp vò cuûa Boà-taùt, cho ñeán ñaïo ñeá cuõng nhö vaäy, chæ nhaát taâm hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Bieát Boán ñeá aáy nhö thuoác vaø beänh ñoái ñaõi nhau, neân cuõng khoâng chaáp tröôùc Boán ñeá aáy, chæ quaùn töôùng nhö thaät cuûa caùc phaùp, khoâng khôûi boán thöù quaùn phaân bieät.

Tu-boà-ñeà hoûi: Laøm theá naøo nhö thaät quaùn caùc phaùp? Phaät daïy: Quaùn Khoâng. Neáu Boà-taùt quaùn heát thaûy phaùp hoaëc lôùn hoaëc nhoû ñeàu Khoâng, aáy goïi laø nhö thaät quaùn. Laïi hoûi: Duøng Khoâng gì? Phaät daïy: Duøng töï töôùng Khoâng. Hoûi: Trong möôøi taùm Khoâng côù gì chæ duøng töï töôùng Khoâng? Ñaùp: Vì ñoù laø Khoâng trung ñaïo. Noäi khoâng, ngoaïi khoâng... laø tieåu Khoâng; roát raùo khoâng, voâ sôû ñaéc khoâng laø Khoâng saâu xa; töï töôùng Khoâng laø Khoâng baäc trung, vì töï töôùng coù lyù phaù maø taâm khoâng thoái maát, thì coù theå vaøo trong Khoâng saâu xa. Boà-taùt ñöôïc phaùp nhö vaäy thì quaùn heát thaûy phaùp ñeàu Khoâng, cho ñeán khoâng thaáy moät phaùp coù tính, coù theå truù trong ñoù maø ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Quaùn caùc phaùp nhö Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc maø Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc töï tính cuõng khoâng; chaúng phaûi Phaät laøm, chaúng phaûi Boà-taùt laøm; chaúng phaûi Boà-taùt, A-la-haùn, Bích-chi Phaät laøm; töôùng noù thöôøng vaéng laëng, khoâng coù ngoân ngöõ hyù luaän. Do chuùng sinh khoâng thaáy bieát töôùng nhö thaät aáy neân Boà-taùt haønh Baùt-nhaõ Ba-la-maät, duøng söùc phöông tieän vì chuùng sinh maø thuyeát phaùp. Söùc phöông tieän laø Boà-taùt bieát phaùp Voâ sinh nhaãn, vaøo ñòa vò Boà-taùt, thoâng ñaït ñeä nhaát nghóa ñeá. Quaùn töôùng ñaïo aáy raát saâu xa, vi dieäu, khoâng ñöôïc, khoâng boû, thì duøng trí tueä vi dieäu coøn khoâng theå bieát ñöôïc huoáng gì mieäng coù theå noùi! Taâm ñaïi bi thöông xoùt chuùng sinh laø vì "vieäc khoâng" neân ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc, chòu khoå cöïc lôùn. Neáu ta chæ noùi thaúng veà phaùp Khoâng aáy, thì chuùng sinh khoâng tin, khoâng chòu, maéc toäi phaù phaùp maø ñoïa vaøo ñòa nguïc. Ta nay seõ thaønh töïu heát thaûy phaùp laønh, trang nghieâm thaân vôùi ba möôi hai töôùng maø daãn ñöôøng cho chuùng sinh, khôûi leân voâ löôïng voâ soá thaàn thoâng, ñöôïc thaønh Phaät ñaïo, laøm chuû giöõa heát thaûy hoäi chuùng, töï taïi ñoái vôùi heát thaûy phaùp. Neáu taùn thaùn phaùp aùc, chuùng sinh coøn laõnh thoï huoáng nöõa laø noùi phaùp thaät! Vì theá Boà-taùt haønh theo tö duy nhö sôû nguyeän maø vì chuùng sinh thuyeát phaùp khieán ñeàu ñöôïc ñoä thoaùt.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.